

Begroting Waddenfonds 2024

Voor zienswijze aan PS verstuurd op 23 maart 2023
Vastgesteld door PS Noord-Holland, Fryslân en Groningen op
Vast te stellen door het algemeen bestuur Waddenfonds op 7 juli 2023

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
2	INRICHTING GR WADDENFONDS	4
2.1	GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING WADDENFONDS	4
2.2	SAMENSTELLING BESTUUR EN ORGANISATIE	4
3	PROGRAMMA'S	5
3.1	INLEIDING	5
3.2	ALGEMENE FINANCIËLE EN BELEIDSMATIGE KADERS	6
4	FINANCIËN ACTUALISATIE	13
5	PARAGRAFEN	14
5.1	INLEIDING	14
5.2	BEDRIJFSVOERING (UITVOERINGSORGANISATIE INCLUSIEF BEHEERFUNCTIES)	14
5.3	FINANCIERING	14
5.4	WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	15
5.5	ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	17
5.6	GRONDBELEID	17
5.7	LOKALE HEFFINGEN	17
5.8	VERBONDEN PARTIJEN	17
6	FINANCIËLE BEGROTING.	18
6.1	RECAPITULATIE PROGRAMMABEGROTING EN MEERJAREN-PERSPECTIEF	18
	TOELICHTING BEGROTING 2023	20
6.1.1	BEGROTINGSPROGRAMMA SUBSIDIETHEMA'S EN -PROGRAMMA'S	20
6.1.2	BEGROTINGSPROGRAMMA BEDRIJFSVOERING	21
6.1.3	BEGROTINGSPROGRAMMA ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	22
6.1.4	RESULTAATBESTEMMING	22
6.2	2025 EN VERDER	22
6.3	GEPROGNOTISEERDE BALANS	23

1 Inleiding

Het dagelijks bestuur biedt u hierbij de conceptbegroting 2024 van het Waddenfonds aan.

Het Waddenfonds geeft uitvoering aan een gedecentraliseerde taak van de rijksoverheid. Deze taak is aan de drie Waddenprovincies gezamenlijk overgedragen per 1 januari 2012. Een en ander is vastgelegd in het Bestuursakkoord van 14 september 2011. Met de decentralisatie hebben de drie Waddenprovincies een belangrijk instrument in handen voor het in stand houden en ontwikkelen van het Waddengebied.

In mei 2012 hebben Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen besloten tot het instellen van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds in de vorm van een openbaar lichaam. Op 9 juni 2012 heeft daartoe de constituerende vergadering plaatsgevonden op Texel. Met de overdracht van de middelen door de Provincie Fryslân aan het Waddenfonds per 1 oktober 2012 is het Waddenfonds ook daadwerkelijk als zelfstandige organisatie van start gegaan. Vanaf oktober 2012 en in 2013 heeft het Waddenfonds subsidies verstrekt op basis van het Pionierprogramma 2012-2013.

In 2014 is het nieuwe Uitvoeringsplan Waddenfonds 2014-2017 door Provinciale Staten van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen vastgesteld en daarna in werking getreden. Op basis van het Uitvoeringsplan heeft het algemeen bestuur van het Waddenfonds op 30 juni 2014 het Jaarprogramma 2014-2015 vastgesteld en op 26 november 2015 het Jaarprogramma 2016.

Eind 2016 hebben Provinciale Staten van de drie GR-provincies het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 vastgesteld. Op basis daarvan heeft het Waddenfonds een Uitvoeringskader Waddenfonds (UK) 2017-2026 opgesteld. In het UK is enerzijds de inzet van het Waddenfonds voor de majeure opgaven bepaald en anderzijds de aanpak voor de thematische openstellingen. Dit kader is vastgesteld door de staten van de drie GR-provincies en vormde de basis voor het door het algemeen bestuur vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2017-2026.

In 2020 is de geplande evaluatie van het Waddenfonds uitgevoerd parallel aan de midterm review Investeringskader Waddengebied. Tegelijkertijd met de evaluatie is gestart met de herijking van het UK 2016-2026. Dit heeft geresulteerd in een nieuw Uitvoeringskader 2021-2027. Dit is in 2021 door de Provinciale Staten van de drie GR-provincies vastgesteld. Op basis daarvan is het Uitvoeringsprogramma 2021-2027 door het algemeen bestuur in oktober 2021 vastgesteld.

Bij het opstellen van de begroting 2024 wordt de – in de Wet Gemeenschappelijke regeling en in de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds – voorgeschreven cyclus gevolgd en is vaststelling voor de zomer van 2023 voorzien. In deze begroting is een paragraaf opgenomen met daarin de algemene financiële en beleidsmatige kaders. Daarnaast bevat deze begroting een onderverdeling in programma's. Alles gebaseerd op het Uitvoeringskader 2021-2027.

In de begroting 2016 is geïntroduceerd dat het Waddenfonds een deel (2/3e deel à € 16,5 miljoen) van de jaarlijkse rijksdotaties kan inzetten voor majeure projecten. Subsidies aan majeure projecten kunnen grote bedragen betreffen. In de financiële verordening is de basis gelegd om voor dergelijke projecten meerjarig begrotingsmiddelen te reserveren. Het al eerder hierboven genoemde Investeringskader bevat zes grote opgaven die met majeure, meerjarige projecten worden ingevuld en waarvoor veelal meerjarige financiering nodig is. De begroting bevat een specificatie met majeure projecten waarover sinds het begin van het Investeringskader Waddengebied besloten is en waarvoor nog steeds sprake is van meerjarige begrotingsconsequenties.

Consequentie van het meerjarig beschikken van middelen in begrotingen is dat dit doorwerkt in volgende begrotingsjaren, terwijl in de jaarcyclus elk jaar de begroting voor het daaropvolgende jaar voor zienswijze aan Provinciale Staten wordt voorgelegd en daaropvolgend door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.

In de afgelopen jaren is er verder gewerkt aan het programmeren van majeure projecten. De op begrotingsbasis beschikbaar gestelde middelen voor subsidies bleken niet voldoende om de ambities te realiseren en te dekken. Om daarvoor op tijd middelen beschikbaar te hebben is in 2018 dan ook besloten tot een wijziging van de begroting Waddenfonds 2018. Vanuit de Algemene Reserve is toen 30 miljoen met een wijziging van de begroting beschikbaar gekomen voor investeringen in majeure projecten. In 2023 wordt een voorstel voorbereidt om nogmaals te kijken naar de Algemene Reserve van € 25,7 miljoen, peildatum 2020, en de mogelijkheid om deze in te zetten voor majeure projecten.

In de meerjarenbegroting ziet u het middelenbeslag weergegeven van de majeure projecten waartoe inmiddels is besloten.

2 Inrichting GR Waddenfonds

2.1 Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds

In mei 2012 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het treffen van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds in Provinciale Staten.

Daarbij hebben de volgende elementen een rol gespeeld:

- *het Kabinet heeft besloten het Waddenfonds te decentraliseren naar de Waddenprovincies;*
- *ten behoeve van deze decentralisatie hebben het Rijk en de Waddenprovincies op 14 september 2011 het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds ondertekend;*
- *met deze decentralisatie werd het beheer over het Waddenfonds en de besteding van middelen ten laste van dit fonds een autonome taak van de Waddenprovincies;*
- *in voormeld Bestuursakkoord is opgenomen dat de Waddenprovincies zorg dragen voor een professionele uitvoeringsorganisatie voor het beheer van het Waddenfonds en in gezamenlijkheid beschikken over de gelden van dit fonds.*

Na de constituerende vergadering van 9 juni 2012 is opdracht gegeven voor de aanstelling van de onafhankelijke kwaliteitscommissie en de werving van de directeur Waddenfonds. De directeur Waddenfonds is per 1 december 2012 begonnen. De Kwaliteitscommissie is geïnstalleerd met ingang van 2012

Naar aanleiding van de wijziging van de Wet Gemeenschappelijke regelingen is door de Waddenprovincies in november 2015 de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds gewijzigd.

Per 1 juli 2022 is de Wet versterking democratische legitimiteit gemeenschappelijke regelingen in werking getreden. Deze wet beoogt de positie van Provinciale Staten bij gemeenschappelijke regelingen te versterken. Deze wijziging versterkt de actieve informatieplicht aan Provinciale Staten. Daarnaast vraagt het inzicht in het wijzigen, toetreden en uitreden van deelnemers. De wijzigingen zijn verwerkt in het wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds die in december 2022 aan Provinciale Staten is gestuurd.

2.2 Samenstelling Bestuur en organisatie

Het dagelijks bestuur van het Waddenfonds bestaat uit drie leden, van elke Waddenprovincie de gedeputeerde die het Waddenfonds in portefeuille heeft.

Het algemeen bestuur bestaat uit negen leden. Naast de drie portefeuille houdende gedeputeerden, zijn van Noord-Holland twee statenleden aangesteld en van Fryslân en Groningen elk twee gedeputeerden. Voor elk van de bestuursleden zijn plaatsvervangers aangesteld.

Ter ondersteuning van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur is een kleine, professionele organisatie ingericht. Het betreft de functies secretaris-directeur, plaatsvervangend directeur/controller, programmaregisseur en juridische, financiële en administratief-secretariële ondersteuning. De toetsing van aanvragen aan de Subsidieverordening Waddenfonds en het beheer van toegekende subsidies is uitbesteed aan een beheerorganisatie.

3 Programma's

3.1 Inleiding

De hoofddoelstellingen van het Waddenfonds zijn:

- Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied;
- Het verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee;
- Een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied dan wel gericht zijn op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden;
- Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied.

In het Bestuursakkoord is bepaald dat de vier hoofddoelstellingen nevensgeschikt zijn. Het Waddenfonds zet zich in voor een samenhangende ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden, duurzame economische ontwikkeling, verduurzaming van de energiehuishouding en een duurzame kennishuishouding van het Waddengebied. Tevens is bepaald dat de middelen uit het Waddenfonds op programmatische wijze zullen worden ingezet.

In de begroting wordt gewerkt met drie begrotingsprogramma's. Daarnaast zijn expliciet de verleende begrotingssubsidies met haar meerjarige doorwerking opgenomen. De drie programma's die in deze begroting staan zijn:

- Subsidiethema's en -programma's;
- Bedrijfsvoering;
- Algemene Dekkingsmiddelen.

Deze drie programma's maken het enerzijds mogelijk om nadrukkelijker de bestemming van middelen af te bakenen. Anderzijds bieden ze mogelijkheden om bevoegdheden tot het bestemmen van middelen, binnen het vastgelegde programma, over te dragen aan het dagelijks bestuur. De kaders hiervoor liggen vast in de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds, de Financiële Verordening en de Nota Toelichting Begroting. Ze worden nader toegelicht in paragraaf 3.2.

In 2021 hebben de Provinciale Staten van de Waddenprovincies het Uitvoeringskader Waddenfonds 2021-2027 vastgesteld. Als bouwstenen voor de programmering is de volgende thema-indeling gehanteerd:

Hoofddoelen	Thema's
A. Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied	
	Natuur
	Werelderfgoed, landschap en cultuurhistorie
B. Het verminderen en wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee	
	Bodem, water, licht en geluid
C. Een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied, dan wel gericht zijn op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden	
	Duurzame recreatie en duurzaam toerisme
	Duurzame energiehuishouding
	Duurzame Waddenhavens
	Duurzame visserij
	Duurzame landbouw

Verder is er het Budget Lokale Innovaties (BLI), een laagdrempelige regeling gericht op initiatieven uit lokale gemeenschappen die aansluiten op bestaande programma's voor leefbaarheids- en plattelandontwikkeling. Kleinschalige en vernieuwende initiatieven die bijdragen aan de vitaliteit en de duurzaamheid van lokale gemeenschappen kunnen zo mogelijk gemaakt worden en geven daarmee invulling aan Hoofdoel C. Per project kan maximaal € 50.000,- subsidie worden aangevraagd.

Hoofddoelstelling D “Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied”

Tot en met 2021 is het de Waddenacademie die met een begrotingssubsidie van het Waddenfonds invulling geeft aan de hoofddoelstelling ‘Ontwikkelen duurzame kennishuishouding Waddengebied’. Per 2022 wordt dit anders uitgevoerd. In 2021 heeft het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (waar het Rijk, de drie provincies, kust- en eilandgemeenten en waterschappen bestuurlijk vertegenwoordigd zijn inclusief de voorzitter van het Omgevingsberaad Waddengebied) besloten de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een duurzame kennishouding voor het Waddengebied op zich te nemen. Ze hebben de Waddenacademie gevraagd om als kennisregisseur zorg te dragen voor een meerjarige Kennisagenda 2023-2027 en een jaaroverzicht Onderzoeksopgave 2023. Voor 2023 zal het dagelijks bestuur van het Waddenfonds besluiten om maximaal € 1,1 miljoen subsidie voor de Waddenacademie als kennisregisseur te garanderen na besluitvorming in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. In 2021 heeft het dagelijks bestuur besloten om tot met 2025 € 100.000,- beschikbaar te stellen voor het programma Ontwikkeling Kennisagenda Waddengebied dat samen met de ministeries van LNV, IenW en EZK en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek wordt ontwikkeld.

Uitvoeringsprogramma

Inmiddels is na vaststelling van het nieuwe Uitvoeringskader 2021-2027 een nieuw Uitvoeringsprogramma opgesteld en in oktober vastgesteld door het algemeen bestuur. Op basis van het Uitvoeringsprogramma Waddenfonds 2017-2026 heeft het dagelijks bestuur in 2021 subsidieregelingen vastgesteld. De subsidieregelingen kunnen aanvullend c.q. complementair worden toegepast ten opzichte van het Investeringskader Waddengebied.

Het algemeen bestuur heeft in het Uitvoeringsprogramma 2021-2027 inhoudelijke accenten gelegd en tevens een onderverdeling aangegeven binnen het begrotingsprogramma Subsiethema's. Het is aan het dagelijks bestuur om – binnen het door het algemeen bestuur vastgestelde Uitvoeringsprogramma – met subsidieregelingen subsidieplafonds en inschrijvingstermijnen voor de thema's vast te stellen.

Zoals afgesproken is zal het Uitvoeringsprogramma in 2023 worden ge-herijkt.

3.2 Algemene financiële en beleidsmatige kaders

Algemene uitgangspunten

De per 1 januari 2015 gewijzigde Wet Gemeenschappelijke regelingen schrijft in artikel 47b voor dat het dagelijks bestuur vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders voorlegt aan Provinciale Staten van de deelnemende provincies. Op die manier kan de Gemeenschappelijke regeling (hierna GR) tijdig – voor behandeling van de voorjaars(kader)nota – bij de deelnemende provincies kenbaar maken of en hoe de GR de bijdragen van de deelnemers beïnvloedt. Bij de behandeling van de voorjaars(kader)nota kunnen de deelnemers op basis van deze informatie sturing geven aan hun bijdragen aan de GR. Aangezien de GR Waddenfonds alleen wordt gefinancierd met rijksdotaties zijn de beleidsmatige en financiële kaders van het Waddenfonds niet van invloed op de begrotingen van de Waddenprovincies. De provincies dragen niet bij uit eigen middelen. Vanaf 1 januari 2021 wordt het beschikbare bedrag in decentralisatie-uitkering (€ 28,878 miljoen) verdeeld over de provincies Fryslân, Noord-Holland en Groningen. Elke provincie ontvangt 1/3 deel en keert dit uit aan het Waddenfonds.

Het Waddenfonds benut deze paragraaf in de begrotingstoelichting om de relatie tussen de inhoudelijke en financiële inzet van het Waddenfonds toe te lichten, alsmede de bandbreedtes waarbinnen de GR de middelen inzet om uitvoering te geven aan de Waddenvisie ('Wadden van allure!') en het Investeringskader Waddengebied. Deze documenten kunnen worden betrokken bij de behandeling van de conceptbegroting voor zienswijze in Provinciale Staten.

Het Waddenfonds hanteert als vast uitgangspunt een gelijke verdeling van middelen uit het Waddenfonds aan het eind van de periode (t/m 2026) tussen duurzame economie en ecologie (de zogenaamde 50%-50% verdeling). De Waddenprovincies hebben zich in artikel 3 van het Bestuursakkoord met de minister van Infrastructuur en Milieu verplicht om deze verdeling in stand te houden na de decentralisatie van de middelen uit het Waddenfonds.

Transparant meerjarig begroten als gevolg van wijziging Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds

In 2015 hebben Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten naar aanleiding van de wijziging van de Wet Gemeenschappelijke regelingen (Wgr) de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds (Gr Waddenfonds) gewijzigd. Enerzijds zijn daarmee wettelijke bepalingen van de Wgr geïmplementeerd. Dit leidt er onder andere toe dat voor 15 april de conceptbegroting voor zienswijze aan Provinciale Staten wordt voorgelegd gelijktijdig met de (ontwerp)jaarrekening van het voorgaande jaar. De Wet versterking democratische legitimiteit gemeenschappelijke regelingen heeft deze datum gewijzigd in 30 april. Anderzijds is in de Gr Waddenfonds de basis gelegd voor het flexibeler en transparant inzetten van middelen. Als uitwerking van de Gr Waddenfonds is daarbij door het algemeen bestuur de Financiële Verordening in 2015 vastgesteld, waarin het mogelijk is gemaakt om met overloopbestemmingsreserves te werken waardoor subsidiebeschikkingen kunnen worden afgegeven in het volgende boekjaar die voortvloeien uit openstellingen uit het voorgaande boekjaar.

Daarnaast maken de gewijzigde Gr Waddenfonds en de Financiële Verordening het mogelijk om resultaten uit het afgesloten boekjaar te plaatsen in de zogenaamde bestemmingsreserve voor majeure projecten. Middelen uit deze bestemmingsreserve kunnen worden aangewend voor majeure projecten als daartoe met een (technische) begrotingswijziging door het bestuur wordt besloten.

Deze instrumentele flexibilisering kan worden ingezet om majeure projecten met Waddenfondsmiddelen te kunnen (co)financieren op basis van het Investeringskader dat door de deelnemende provincies is vastgesteld. Vanaf de begroting 2016 wordt als vuistregel aangehouden dat 1/3 deel van de jaarlijks te besteden Rijksdotaties wordt ingezet voor openstellingen en 2/3 kan worden ingezet voor majeure projecten. Veelal zal de uitvoering van majeure projecten een meerjarig karakter hebben, in de betreffende begrotingen worden de financiële implicaties in beeld gebracht.

Het algemeen bestuur heeft naast de financiële verordening ook de Nota Toelichting Begroting vastgesteld. Deze nota vormt het procedurele kader voor het dagelijks bestuur in relatie tot de begroting. Daarbij is tevens vastgelegd op welke wijze het dagelijks bestuur kan omgaan met de middelen die zijn geraamd in de drie begrotingsprogramma's.

Uitvoeringskader Waddenfonds (UK)

Met het vaststellen van het Uitvoeringskader Waddenfonds 2021-2027 - voorgedragen door het algemeen bestuur Waddenfonds - door Provinciale Staten zijn de kaders gegeven voor de inzet van het Waddenfonds voor de majeure opgaven van het Investeringskader en voor de thematische openstellingen. Het Uitvoeringskader is hét inhoudelijke kader voor subsidieverlening door het Waddenfonds aan majeure projecten die uit het Investeringskader voortvloeien en voor thematische openstellingen van het fonds. De verdeling over duurzame economie en ecologie voor majeure projecten wordt ingekaderd door de indicatieve middelenverdeling zoals aangegeven in het Investeringskader. Het Uitvoeringskader heeft in principe een looptijd tot het einde van het fonds, echter met dien verstande dat wijzigingen te allen tijde mogelijk zullen zijn.

Het bestuur van het Waddenfonds legt nu, ter kennisname, ook de jaarstukken 2022 aan Provinciale Staten voor zodat deze informatie kan worden betrokken bij de zienswijze-behandeling van de ontwerpbegroting.

Provinciale Staten van de Waddenprovincies zijn daarmee in staat in de vergadering één en ander in

samenhang te beschouwen en desgewenst te besluiten over het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting.

In het Uitvoeringsprogramma Waddenfonds is een directe koppeling gelegd in relatie tot de thema-gespecificeerde doelen en de hoofddoelen, gekoppeld aan duurzame economie en ecologie. Het dagelijks bestuur stuurt vervolgens met subsidieplafonds en vereisten voor de thema's in de jaarlijkse openstellingen, opdat aan het einde van de looptijd van het Waddenfonds de beoogde gelijke verdeling kan worden gerealiseerd. In de jaarverslagen wordt gerapporteerd over de stand van zaken ten aanzien van dit uitgangspunt.

Zowel voor Waddenfondsbijdragen aan majeure projecten als de inzet van Waddenfondsmiddelen bij thematische openstellingen vormt de Algemene subsidieverordening Waddenfonds 2017 het juridisch kader voor subsidieverlening.

De inhoudelijke kaders – Uitvoeringskader en Uitvoeringsprogramma Waddenfonds - en de budgettaire kaders van de begroting zijn bepalend voor de subsidieregelingen (openstellingsbesluiten) van het dagelijks bestuur. In de subsidieregeling en met daarin gestelde subsidieplafonds kunnen aanvullende inhoudelijke vereisten en criteria worden gesteld. Tijdens openstellingsperioden kunnen subsidieaanvragen worden ingediend. Het dagelijks bestuur beschikt uiteindelijk over aanvragen die zijn getoetst aan de bepalingen van de subsidieregeling en de subsidieverordening. Aanvullend kan een ingesteld subsidieplafond ervoor zorgen dat een project niet voor subsidieverlening in aanmerking komt.

Het subsidieplafond is het sturingsinstrument waarmee overschrijding van de begroting wordt beheerst. Zoals vastgelegd in het UK zal bij de subsidieregelingen het molenaars- principe leidend zijn bij de wijze van verdeling van de middelen. Ook andere wijzen van verdeling blijven mogelijk, zoals het tenderprincipe of het uitschrijven van prijsvragen. Bij het molenaarsprincipe worden aanvragen op volgorde van binnenkomst beoordeeld. Bij een tenderprincipe worden alle aanvragen, na sluiting van een openstellingsperiode, gelijkelijk beoordeeld en gewogen: rangschikking naar de mate waarin aanvragen voldoen aan de gestelde subsidiecriteria. Daartoe wordt het dagelijks bestuur indien het een openstelling volgens het tenderprincipe betreft, bij haar besluitvorming geadviseerd door een commissie van deskundigen: een zogenoemde adviescommissie. Bij de subsidieregelingen van 2022 en 2023 wordt gebruik gemaakt van het molenaarsprincipe voor de verdeling van de subsidies.

Naast de programmering (inhoudelijke sturing en sturing met middelen en qua verdeelwijze) met openstellingen voor de thema's bestaan er op basis van artikel 6 van het Bestuursakkoord twee budgetten. Eén budget betreft Budget Lokale Innovaties (BLI). Het BLI wordt ingezet om vernieuwende lokale initiatieven te stimuleren die bijdragen aan de vitaliteit van het Waddengebied. Subsidiereregelingen in het kader van BLI volgen het molenaarsprincipe. Het andere budget is gericht op de hoofddoelstelling van het Waddenfonds ten aanzien van de kennishuishouding. Het budget kennishuishouding werd onder meer ingezet ter financiering van de activiteiten van de Waddenacademie. Sinds 2021 is het opdrachtgeverschap voor de kennishuishouding bij het Bestuurlijk Overleg Waddengebied ondergebracht.

De bepalingen in de subsidieregelingen zijn tevens gericht op stimulering van meervoudige doelrealisatie en op stimulering van samenwerking bij de uitvoering van gesubsidieerde projecten. In de openstellingsperioden is er een gelijk speelveld voor aanvragers.

Reeds verleende begrotingssubsidies voor majeure projecten

Beschikte projecten	Beschikt bedrag	Covid-ophoging	Totaal verleende subsidie
IK: Waddencentrum De Nieuwe Afsluitdijk	4.015.650,00		4.015.650
IK: Marconi Buitendijks, Strand Delfzijl	3.209.708,00		3.209.708
IK: Vismigratie DNA	14.000.000,00		14.000.000
IK: Realisatie Suijzterdijk Kornwerderzand	2.803.869,00		2.803.869
IK: Vitale kust Eems-Delta	23.647.188,00		23.647.188
IK: Werelderfgoedcentrum Waddenzee	9.650.000,00	3.200.000,00	12.850.000
IK: Slow Mill	2.357.839,00	150.000,00	2.507.839
IK: Green Goods Texel	1.578.800,00		1.578.800
IK: Centrum Gastvrij Schiermonnikoog	1.250.000,00		1.250.000
IK: Programma Vermarkten Werelderfgoed Waddenzee	2.893.500,00		2.893.500
IK: Groene Waterstof infrastructuur Chemiecluster Delfzijl	1.063.650,00		1.063.650
IK: Pilot Ophogen Landbouw gronden	833.410,00		833.410
IK: Waddentools Habitatdiversiteit, waddenmozaïek	4.183.000,00		4.183.000
IK: Demonstratie AHPD	3.021.733,00		3.021.733
IK: Vissen voor Verbinding	3.011.725,00		3.011.725
IK: Verbinding rond Sud Ie; (Súd Ie (recreatief))	9.391.145,00	833.500,00	10.224.645
IK: Ontwikkeling 20 MW Elektrolyse	5.216.001,00		5.216.001
IK: Demo-project gecombineerde restwaterafleiding bio-economie	1.865.441,00		1.865.441
IK: Groene chemie uit CO2 en zonlicht	1.066.265,00		1.066.265
IK: Waddentools Wijn en wadvogels	7.912.140,00		7.912.140
IK: Waddentools Swinway Waddenzee	3.598.750,00		3.598.750
IK: De volgende stap in getijdenenergie: demonstratie Tidalkite	2.267.576,00	766.397,00	3.033.973
IK: Ruim Baan voor Vissen 2	12.794.549,00		12.794.549
IK: De donkerte van het Waddengebied	1.502.816,00	20.009,00	1.522.825
IK: Zoete toekomst	850.000,00		850.000
IK: Holwerd aan Zee: doorbraak voor mens en natuur	8.333.000,00		8.333.000
IK: Vitale Kustzone Lauwersmeergebied	8.300.000,00		8.300.000
IK: Green Shipping	8.000.000,00		8.000.000
IK: Oppaardsluisvaart	1.303.822,00		1.303.822
IK: Waddengastronomie versterkt Werelderfgoedbeleving	985.834,00		985.834
IK: Deelprogramma Beleef Kornwerderzand	6.000.000,00		6.000.000
IK: Zoet op Zout	1.600.000,00		1.600.000
IK: REGAIN	1.217.834,00		1.217.834
IK: Nieuwe Waterwerken Zoutkamp	1.856.079,00	503.915,00	2.359.994
IK: Onderzoek en ontwikkeling blue energy op de afsluitdijk	4.904.000,00		4.904.000
Totaal	166.485.324	5.473.821	171.959.145

Bovenstaande tabel gaat over de toegekende begrotingssubsidies.

Ten behoeve van de overzichtelijkheid in deze begroting en haar meerjarenperspectief zijn de meerjarige financiële effecten op bovengenoemde majeure projecten per project in de tabellen in hoofdstuk 6 verwerkt. Daar worden de bedragen genoemd die nog uitbetaald moeten worden. Om die reden sluiten bovengenoemde bedragen niet altijd aan op de tabel in paragraaf 6.1.

Een toelichting op de majeure projecten kunt u vinden op de [website](#) van het Waddenfonds.

Renteopbrengsten

Met ingang van 2014 worden de geldmiddelen die nog niet direct uitbetaald hoeven te worden op grond van de Wet Schatkistbankieren, verplicht bij het Ministerie van Financiën gestald.

Het grootste gedeelte van de tijdelijk overtollige geldmiddelen wordt op rekening-courant bij het Agentschap van Financiën aangehouden. De rentevergoeding hierop is gebaseerd op ESTR. Dit staat voor Euro Short term rate en is de rente waartegen gemiddeld genomen overnight en zonder onderpand liquiditeiten zijn geleend in de eurogeldmarkt. De ESTR is vanaf medio september 2022 weer boven de 0% uitgekomen en sindsdien wordt er door het Agentschap weer rente vergoed over rekening-courant tegoeden. Voorzichtigheidshalve hebben wij in deze begroting voor 2024 renteinkomsten opgenomen van 4,5 mln.

Prognose rentebaten Waddenfonds 2023					
	van	tot	hoofdsom	rente %	Rentebaten Afgerond
Deposito	1-1-2023	2-5-2023	15.000.000	1,61%	80.000,00
Gemiddelde Liquide middelen	1-1-2023	31-12-2023	187.000.000	2,73%	5.100.000,00
			gemiddelde		
			liquide middelen		5.180.000,00

In de geactualiseerde begroting 2023 is 2,73% als gemiddelde rentevergoeding rekening courant schatstbankieren 2023 aangehouden, er is geen rekening gehouden met verdere rentestijgingen omdat die nog te onzeker zijn.

In 2014 is via het Ministerie twee keer € 15 miljoen in een langlopend deposito belegd. Eén deposito liep af in 2021 en het tweede deposito heeft een looptijd tot mei 2023. De aflopende deposito's resulteren vanaf 2021 in een afname van de renteopbrengsten, en daarmee in een afname van de begrotingsruimte. Er wordt voor gekozen om de afname niet in mindering te brengen op de majeure programma's maar op de thematische programma's.

Capaciteit Uitvoeringsorganisatie Waddenfonds

De organisatiekosten bedragen in principe maximaal 5% van het gemiddelde van de rijks(jaar)dotaties tot en met 2026 (het einde van de looptijd van het Waddenfonds is tot en met 2027). Daarbij is afgesproken dat er prudent met de beschikbare ruimte voor bedrijfsvoeringskosten wordt omgegaan.

Per 2018 zijn voor bedrijfsvoering extra middelen uitgetrokken. Ook is met de vaststelling van de begroting 2020, ingestemd met een tijdelijke verhoging à € 500.000 voor de jaren 2020, 2021 en 2022. Met de 6e begrotingswijziging 2020 is ingestemd met een verhoging van € 350.000,- (bij elkaar opgeteld een verhoging van € 850.000,-) en in totaal € 2.6 miljoen, dit is 7,4%. De dekking á € 850.000,- vindt plaats vanuit de algemene reserve. Mocht blijken dat er minder middelen nodig zijn voor de organisatie, dan vloeien deze middelen terug naar de Algemene Reserve.

Met het vaststellen van de begroting 2023 hebben de drie Provinciale Staten besloten deze verhoging van de organisatie-/bedrijfsvoeringskosten te continueren tot en met 2026.

Veranderingen

Meer inzet op thematische subsidies

In de jaren voor 2021 werd er per jaar ongeveer € 4-5 miljoen beschikt aan thematische projecten. Er kon ten hoogste € 0.5 miljoen per aanvraag worden gevraagd. In de evaluatie van het Waddenfonds in 2020 is een van de aanbevelingen om dit bedrag los te laten. In navolging op dit advies is het maximale subsidiebedrag van € 0.5 miljoen naar € 1 miljoen gegaan. Door de ophoging en het meer actief op zoek gaan naar projecten is er in 2021 voor bijna € 8 miljoen aan subsidies verstrekt en in 2022 is het budget twee keer opgehoogd tot € 12 miljoen. De komende jaren wil het Waddenfonds extra inzet ook mogelijk blijven maken en hier deels haar algemene reserve voor inzetten.

Budget lokale innovaties (BLI)

Het budget lokale innovaties is de afgelopen jaren opgehoogd van € 0.5 miljoen naar een € 1 miljoen. Dit maakt meer projecten tot € 50.000,- mogelijk. De voorwaarden om voor BLI- subsidie in aanmerking te komen zijn aangescherpt. Het doel hiervan was om de relatie met het Waddengebied en projecten meer te borgen.

Covid-19

Gelukkig ligt de Covid-19 pandemie achter ons. In de projecten die wij subsidiëren hebben de gevolgen van deze pandemie soms lange doorwerktijd. Als Waddenfonds hebben we besloten dat aanvragers tot 1 januari 2024 extra subsidie kunnen aanvragen voor Covid-19 gevolgen. Waarbij het Waddenfonds altijd kritisch kijkt of extra subsidie noodzakelijk is. Er is geen bijzondere regeling voor Covid-19 opgezet.

Inzet grootste deel algemene reserve van € 25,7 miljoen

Het Waddenfonds heeft een algemene reserve waarvan het grootste deel van € 25,7 miljoen in 2021 door het dagelijks bestuur is gereserveerd in afwachting van een voorstel over nadere verdeling van deze middelen tussen thematische en majeure projecten. In december 2022 heeft het Waddenfonds een brief aan Provinciale Staten gestuurd waarin aangegeven is dat een noodzaak om tot een verdelingsvoorstel te komen nu ontbreekt, Eind 2023 / begin 2024 wordt er een voorstel ontwikkeld om vervolgens ter besluitvorming aan Provinciale Staten aan te bieden.

Kennishuishouding

De nieuwe governance rondom de kennishuishouding werkt, Het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW)¹ heeft de onderzoeksopgave 2023 vastgesteld. Vanuit het BOW is gevraagd of het Waddenfonds de subsidie voor de kennisregisseur van € 1.1 miljoen tot en met 2026 te continueren. Het Waddenfonds wil hier uitvoering aan geven. De komende jaren blijft het van belang dat de kennisregisseur zich verder ontwikkelt.

Communicatie

Het Waddenfonds wil de projecten die het mogelijk maakt goed in beeld brengen. Het doel is om te zorgen dat aanvragers de weg naar het Waddenfonds goed weten te vinden en er kwalitatief goede en nieuwe projecten/programma's gerealiseerd kunnen worden die bijdragen aan de doelen van het Waddenfonds. Langs deze weg kan het Waddenfonds ook verantwoording af leggen over haar subsidies. Het afgelopen jaar maar ook de komende blijft het Waddenfonds zich hiervoor inzetten. De persgesprekken na het toekennen van subsidie zijn hier voorbeelden van. Er wordt veel ingezet op free publicity door persberichten en berichten op de website en social media over bijvoorbeeld nieuwe openstellingen en subsidiebesluiten. Het Waddenfonds heeft zelf geen communicatiecapaciteit maar huurt deze extern in. Jaarlijks wordt er samen met het Omgevingsberaad Waddengebied een Toogdag voor de Wadden georganiseerd. Op deze dag ontmoet de Waddengemeenschap elkaar en wordt geïnspireerd rondom een thema, diverse Waddenfondsprojecten en met excursies.

Proefevaluatie van de systematiek monitoring en evaluatie (SME)

In 2020 is het Waddenfonds gestart met het operationaliseren van de SME systematiek, waarbij de focus ligt op outcome monitoring. Er is onder meer een lijst met outcome-indicatoren opgesteld en vastgesteld. In 2021 zijn in samenwerking met het Investeringskader Waddengebied streefwaarden voor 2026 opgesteld. In 2023 wordt in samenwerking met deskundigen een eerste evaluatie gehouden om proef te draaien met de ontwikkelde monitorings- en evaluatiesystematiek. Het doel van de proefevaluatie is testen of de systematiek monitoring en evaluatie (SME) werkt zoals beoogd en de daarin genoemde data beschikbaar, ontsloten en toegankelijk zijn. Op basis van deze bevindingen kunnen (eventueel) aanbevelingen opgesteld worden voor verdere aanpassing van de indicatorenset ter verbetering van de evaluatie die voor 2026 of 2027 staat gepland.

¹ In het Bestuurlijk Overleg Waddengebied zijn het Rijk, de drie Waddenprovincies, kust- en eilandgemeenten en waterschappen op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd, plus de voorzitter van het Omgevingsberaad. Het Bestuurlijk Overleg richt zich op strategische besluitvorming over het beleid voor het Waddengebied. De voorzitter is de minister van IenW (coördinerend bewindspersoon voor het Waddengebied).

Rechtmatigheidsverantwoording

Bij het opstellen van deze begroting is er een voornemen dat er in 2023 een wet wordt ingevoerd die regelt dat gemeenten, provincies en ook GR-en per verslagjaar 2023 in de jaarrekening verantwoording moeten afleggen over de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. De accountant beperkt zich dan tot een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. Deze wijziging is onderdeel van het Wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers. Dit vraagt extra werkzaamheden van de organisatie van het Waddenfonds. Bij het opstellen van deze begroting is nog niet duidelijk om welke werkzaamheden en kosten het zal gaan.

Afronding Waddenfonds

Het Waddenfonds is eindig. In 2026 wordt de laatste jaardotatie van € 28.878 miljoen van het Rijk ontvangen. In de Gemeenschappelijke Regeling staat dat de regeling eindigt op 1 januari 2028. Tot en met 2027 bestaat het Waddenfonds in volle omvang en moet (in beginsel) ook aan alle (wettelijke) verplichtingen die gelden voor het openbaar lichaam worden voldaan. Die einddatum lijkt nog ver weg, maar met projectsubsidies die pas na vijf jaar of langer kunnen worden vastgesteld, is het zaak om tijdig op een en ander te anticiperen. Vanuit dat perspectief is in 2022 gewerkt aan een eerste verkenning van een goede afronding van het Waddenfonds. De komende tijd wordt inzichtelijk gemaakt en worden keuzes voorbereid hoe deze beëindiging moet plaatsvinden. Een eerste verkennend gesprek over de afronding van het Waddenfonds met het dagelijks bestuur heeft plaatsgevonden, zij hebben besloten om het nieuwe bestuur, na de statenverkiezingen in 2023, te voorzien van een overdrachtsdocument met mogelijke keuzes. In paragraaf 5.4 Weerstandvermogen wordt hier nader op ingegaan.

4 Financiën actualisatie

De geschiedenis van het Waddenfonds is te verdelen in drie perioden. Tot 1 januari 2012 was het Rijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het Waddenfonds. Tussen 1 januari 2012 en 30 september 2012 had de provincie Fryslân de verantwoordelijkheid voor de begeleiding van uitvoering/monitoring van de lopende projecten. Met ingang van 1 oktober 2012 is deze verantwoordelijkheid overgedragen aan de Gemeenschappelijke regeling (GR) Waddenfonds. Vanaf 1 oktober 2012 werd de GR verantwoordelijk voor zowel de lopende beschikkingen als de door de GR te verstrekken nieuwe beschikkingen. De financiële beheersing en de controle daarop zijn in de 'Financiële Verordening Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds', de 'Nota Toelichting Begroting', de 'Controle Verordening Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds' en de 'Uitvoeringsregeling Treasury' geregeld.

De decentralisatie is verwerkt in de septembercirculaire Provinciefonds 2011. In totaal is er met de decentralisatie een bedrag gemoeid van ruim € 562 miljoen.

Per brief van 6 september 2019 heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Tweede Kamer geïnformeerd over het proces rond de beoordeling van de decentralisatie-uitkeringen. Dit naar aanleiding van een rapport van de Algemene Rekenkamer ('Resultaten verantwoordingsonderzoek 2018 Ministerie van BZK', mei 2019). De Algemene Rekenkamer merkt circa een derde van de decentralisatie-uitkeringen aan als onrechtmatig bij het Provinciefonds, omdat daarbij sprake is van voorwaarden aan besteding en verantwoording door decentrale overheden, terwijl de Financiële verhoudingswet deze niet toestaat. Een van de decentralisatie-uitkeringen die het betreft is het Waddenfonds.

Naar aanleiding van de reactie van de Algemene Rekenkamer op de huidige betaling van de decentralisatie-uitkering Waddenfonds aan de Provincie Fryslân wordt de verdeling aangepast. Deze aanpassing is nodig omdat in de huidige inrichting van de decentralisatie uitkering de Provincie Fryslân optreedt als penvoeder namens de provincies Noord-Holland en Groningen (en Fryslân).

Vanaf 1 januari 2021 wordt het beschikbare bedrag in decentralisatie-uitkering (€ 28,878 miljoen) verdeeld over de provincies Fryslân, Noord-Holland en Groningen. Elke provincie ontvangt 1/3 deel. Door deze aanpassing in de verdeling wordt verzekerd dat de betalingen rechtmatig plaatsvinden. Deze gewijzigde afspraken zijn vastgelegd in een addendum op het 'Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds'.

Op grond van het Bestuursakkoord is het volgende betalingsritme voor de decentralisatie bepaald:

bedragen x € 1.000	
2011	33.000
2012	28.878
2012	66.491 overheveling middelen i.v.m. beschikkingen voorgaande jaren
2013	36.824
2014	38.690
2015	40.499
2016 t/m 2026	28.878 Jaarlijks

Het budget voor 2024 bedraagt € 33.378.000,-- (dit bedrag bestaat uit de Rijksdotatie 2023, € 28.878.000,-- en een verwachte bate aan rente-inkomsten van € 4,5 miljoen).

De overlopende passiva (eerder aangegane subsidieverplichtingen) bedragen per 31 december 2022 € 83.957.782 en zijn toereikend voor verplichtingen per 1 januari 2023.

De algemene reserve bedraagt ultimo 2023, ongeveer € 31,4 miljoen. Deels wordt dit aangewend om de verwachte tekorten op de bedrijfsvoering te financieren.

5 Paragrafen

5.1 Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is bepaald dat in de begroting zeven verplichte paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. Het doel van de paragrafen is om onderwerpen die verspreid in de begroting staan, gebundeld weer te geven. Wanneer een paragraaf niet aan de orde is, wordt dit bij de betreffende paragraaf nader toegelicht.

5.2 Bedrijfsvoering (Uitvoeringsorganisatie inclusief beheerfuncties)

Tot 2018 werd de begroting voor de bedrijfsvoeringskosten opgebouwd op basis van 5% van gemiddelde jaardotaties over de looptijd. Hiermee werd het budget voor bedrijfsvoeringskosten gemaximeerd op € 1,75 miljoen per jaar. Voor zover dit budget niet voor de bedrijfsvoeringskosten wordt ingezet, vloeit het restant aan het einde van het jaar in de algemene reserve. In 2018 en 2019 zijn voor bedrijfsvoering extra middelen uitgetrokken. Ook is met de vaststelling van de begroting 2020, ingestemd met een tijdelijke verhoging a € 500.000 voor de jaren 2020, 2021 en 2022 en met de 6^e begrotingswijziging 2020 is ingestemd met een verhoging van € 350.000,- (bij elkaar opgeteld een verhoging van € 850.000,-). Met de begroting van 2023 is vastgesteld om deze verhoging te continueren tot en met 2026. De bedrijfsvoeringskosten blijven daarmee op € 2,6 miljoen. Voor 2027 is er in de meerjarenbegroting € 1,75 miljoen gereserveerd voor de bedrijfsvoeringskosten, omdat er vanaf dit jaar geen nieuwe projecten meer worden gehonoreerd, alleen projecten worden beheerd. Dit wordt gedekt uit het weerstandsvermogen van € 5,8 miljoen.

Specifiek is de Commissie Kwaliteitstoetsing Waddenfonds (de Kwaliteitscommissie bestaat uit onafhankelijke deskundigen) nog te vermelden. Deze is aangesteld door het algemeen bestuur van het Waddenfonds en adviseert het algemeen bestuur. Het betreft vijf leden. De vergaderfrequentie is begroot op vijf keer per jaar.

Aanvullend wordt de adviescommissie van deskundigen genoemd die betrokken wordt bij thematische openstellingen in het geval er van de tendersystematiek gebruikt wordt gemaakt.

Zie overigens paragraaf 6.2.2

5.3 Financiering

De financiering van de subsidies vindt plaats op basis van de gedecentraliseerde middelen die door het Rijk via het Provinciefonds jaarlijks worden gedoteerd. Voor de periode 2012 tot en met 2026 betreft dit een totaalbedrag van € 562 miljoen. De GR heeft geen leningenportefeuille. De renterisiconorm is derhalve niet van toepassing voor de GR.

		(bedragen x € 1.000)
Omvang kasgeldlimiet		Begroot
1 Toegestane kasgeldlimiet		
in procenten van de grondslag		8,2%
in een bedrag		2.843
2 Omvang vlottende korte schuld		0
Opgenomen gelden korter dan 1 jaar		
Schuld in rekening-courant		
Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar		
Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld		
3 Vlottende middelen	(per 1-1-2023)	150.803
Contante in kas		0
Tegoeden in rekening-courant		8
Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar		
4 Toets kasgeldlimiet		
Totaal netto-vlottende schuld (2-3)		-150.811
Toegestane kasgeldlimiet		2.843
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)		+ 147.968

De geldmiddelen die niet direct nodig zijn voor de financiering van de subsidieprojecten en/of de bedrijfsvoering zijn op grond van de Wet Schatkistbankieren per 20 december 2013 verplicht bij het ministerie van Financiën ondergebracht. Overigens is de Uitvoeringsregeling Treasury van toepassing. De regeling is door het dagelijks bestuur vastgesteld in zijn vergadering van 17 december 2015 en vindt zijn basis in de Financiële Verordening Waddenfonds.

5.4 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de GR Waddenfonds in staat is om financiële risico's op te vangen zonder dat wijziging van beleid noodzakelijk is. In de werkwijze voor de subsidies worden beschikte subsidies tevens gereserveerd als verplichtingen in het jaar waarin de beschikking is verstrekt, waarmee de uitgaven één op één lopen. Door met indicatieve subsidieplafonds te werken kan het bestuur sturing houden en een programma voor dat jaar limiteren.

Er bestaat echter wel de kans dat een subsidieaanvrager een bezwaar- of beroepsprocedure instelt tegen de afwijzing van een aanvraag of tegen de condities waaronder een aanvraag is beschikt. Hierover wordt geadviseerd door de onafhankelijke commissie rechtsbescherming. Om een eventuele honorering van bezwaar- en beroepschriften te kunnen dekken wordt 20% van het gedecentraliseerde jaarbudget als weerstandsvermogen aangehouden. Voor de berekening van het weerstandsvermogen wordt het jaarbudget vanaf 2017 van ongeveer € 29 miljoen gehanteerd. Hiermee wordt het weerstandsvermogen op € 5,8 miljoen berekend. Dit bedrag wordt binnen de algemene reserve afgezonderd van de vrij aanwendbare middelen.

In het uit te werken plan om tot afronding van het Waddenfonds te komen wordt ook het weerstandsvermogen betrokken. De verwachting is dat per 2027 niet alle projecten afgerond zijn. Er is dan nog beheer nodig voor deze projecten. Het weerstandsvermogen kan hier (deels) voor worden ingezet. In deze begroting is in de meerjarenbegroting voor het jaar 2027 € 1,75 miljoen uit het weerstandsvermogen gereserveerd voor bedrijfsvoeringskosten.

Indien en voor zover door het dagelijks bestuur een (positieve) beslissing op bezwaar volgt, dan wel een beroepsprocedure tot een uitkering van een bedrag aan middelen gaat leiden, wordt een dergelijk bedrag ten laste van het toereikend jaarresultaat gebracht. Mocht het jaarresultaat niet toereikend zijn, zal voorgesteld worden hiertoe de algemene reserve in te zetten. Zo nodig zal een dergelijk besluit de procedure van een begrotingswijziging doorlopen.

Financiële kengetallen Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds			
1A. Netto schuldquote			
(bedragen x € 1.000)			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2022</i>	<i>Begroting 2023</i>	<i>Begroting 2024</i>
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	-	-	-
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	597	597	597
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	83.958	83.958	77.926
D. Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	15.000	-	-
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	196.400	192.000	196.000
F. Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	34	10	10
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	712	-	-
H. Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	29.183	33.459	28.878
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-437%	-321%	-407%
Toelichting: een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan middelen.			
Aangezien het Waddenfonds alleen middelen besteedt die ze ontvangt van het Rijk in het kader van het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds en de provincies geen middelen beschikbaar stellen, zal het Waddenfonds niet meer geld uitgeven dan dat ze uiteindelijk van het Rijk zal ontvangen.			
1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen			
(bedragen x € 1.000)			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2022</i>	<i>Begroting 2023</i>	<i>Begroting 2024</i>
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	-	-	-
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	597	597	597
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	83.958	83.958	77.926
D. Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	15.000	-	-
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	196.400	192.000	196.000
F. Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	34	10	10
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	712	-	-
H. Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	29.183	33.459	28.878
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-437%	-321%	-407%
Toelichting: een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan middelen.			
De quote is hetzelfde als bij 1A, het Waddenfonds verstrekt tot op heden geen leningen.			
2. Solvabiliteitsratio			
(bedragen x € 1.000)			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2022</i>	<i>Begroting 2023</i>	<i>Begroting 2024</i>
A. Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	113.065	113.065	113.065
B. Balanstotaal	198.109	198.109	198.109
Solvabiliteit (A/B) x 100%	57%	57%	57%
Toelichting:			
Hoe hoger de solvabiliteit van een onderneming, hoe gezonder het bedrijf. Een solvabiliteitsratio van 25% – 40% wordt als gezond gezien. Het Waddenfonds is een tijdelijke regeling tot en met het jaar 2026 die tot doel heeft de middelen van het Waddenfonds te besteden in de Waddenprovincies. Aan het eind van de regeling zal de solvabiliteit de 0% naderen.			
3. Kengetal grondexploitatie			
Niet van toepassing bij GR Waddenfonds			

4. Structurele exploitatieruimte			
<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2022</i>	<i>Begroting 2023</i>	<i>Begroting 2024</i>
A. Totale structurele lasten	113.065	44.858	45.433
B. Totale structurele baten	198.109	33.459	28.878
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	25.820	-	-
D. Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	47.052	11.399	16.555
E. Totale baten	76.235	44.858	45.433
Structurele exploitatieruimte $((B-A)+(D-C))/E \times 100\%$	139%	0%	0%
Toelichting:			
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de jaarrekening is.			
5. Belastingcapaciteit			
Niet van toepassing bij GR Waddenfonds			

5.5 Onderhoud kapitaalgoederen

In de paragraaf kapitaalgoederen dient inzicht te worden gegeven in het onderhoudsprogramma van de kapitaalgoederen (zoals wegen, gebouwen en openbare ruimte), de financiële consequenties en de vertaling hiervan in de begroting. Deze paragraaf is voor de GR Waddenfonds niet van toepassing.

5.6 Grondbeleid

Deze paragraaf is niet van toepassing.

5.7 Lokale Heffingen

Deze paragraaf is niet van toepassing.

5.8 Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn vennootschappen, stichtingen of verenigingen waarin de GR Waddenfonds deelneemt of anderszins samenwerkt. Deze zijn niet aan de orde.

6 Financiële begroting.

6.1 Recapitulatie programmabegroting en meerjarenperspectief

bedragen x € 1.000

Programma	Realisatie 2022			Geactualiseerde begroting 2023			begroting 2024			begroting 2025		
	lasten	baten	saldo	Lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
1. Subsidies thema's/programma's												
budgetten thema's/programma's	12.288		-12.288	24.758		-24.758	13.528		-13.528	9.028		-9.028
budget majeure projecten	0		0	3.231		-3.231			0			0
Majeure projecten	8.264		-8.264	13.269		-13.269	32.205		-32.205	17.357		-17.357
vrijval voorzieningen	-317		317		p.m.	p.m.		p.m.			p.m.	
budget kennishuishouding	1.009		-1.009	1.200		-1.200	1.200		-1.200	1.200		-1.200
budget monitoring	85		-85	100		-100	100		-100	100		-100
ontwikkelbudget	128		-128	300		-300	300		-300	300		-300
Waardevermindering vorderingen	85		-85						0			0
2. Bedrijfsvoering												
bedrijfsvoering	2.151		-2.151	2.600		-2.600	2.600		-2.600	2.600		-2.600
									0			0
									0			0
3. Algemene dekkingsmiddelen												
gedecentraliseerde middelen Rijk	28.878		-28.878	28.878		-28.878	28.878		-28.878	28.878		-28.878
renteopbrengsten	847		-847	5.181		-5.181	4.500		-4.500	p.m.		p.m.
Saldo van baten en lasten	23.693	29.725	6.032	45.458	34.059	-11.399	49.933	33.378	-16.555	30.585	28.878	-1.707
Mutatie algemene reserve		850	850		850	850		850	850		850	850
Mutatie overloop bestemmingsreserve		3.245	3.245		10.549	10.549			0			0
Mutatie Reserve Majeure projecten		-8.236	-8.236	0		0	0	15.705	15.705	0	857	857
Totaal saldo	23.693	25.584	1.891	45.458	45.458	0	49.933	49.933	0	30.585	30.585	0

bedragen x € 1.000

Programma	begroting 2026			begroting 2027			begroting 2028		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
1. Subsidies thema's/programma's									
budgetten thema's/programma's	9.028		-9.028			0			0
budget majeure projecten	7.954		-7.954			0			0
Majeure projecten	8.546		-8.546	1.399		-1.399	60		-60
budget kennishuishouding	1.200		-1.200			0			0
budget monitoring	100		-100	100		-100	100		-100
ontwikkelbudget	300		-300			0			0
2. Bedrijfsvoering									
bedrijfsvoering	2.600		-2.600	1.750		-1.750			0
3. Algemene dekkingsmiddelen									
gedecentraliseerde middelen Rijk	28.878		-28.878			0			0
renteopbrengsten	0		0	0		0	0		0
Saldo van baten en lasten	29.728	28.878	-850	3.249		-3.249	160	0	-160
Mutatie algemene reserve		850	850		1.850	1.850		100	100
Mutatie overloop bestemmingsreserve			0			0			0
Mutatie Reserve Majeure projecten	0		0	0	1.399	1.399	0	60	60
Totaal saldo	29.728	29.728	0	3.249	3.249	0	160	160	0

Explicitatie Majeure Projecten

budget majeure projecten

Subsidie Vismigratierivier Afsluitdijk DNA
Subsidie Realisatie Spuitstroomcentrale Kornwerderzand
Subsidie Vitale Kust Eems-Dollard
Subsidie Wereld Erfgoed Centrum Waddenzee (WEC)
Subsidie Green goods vergister Texel
Subsidie Programma Vermarkten
Subsidie Slow Mill
Subsidie Centrum Gastvrij Schiermonnikoog
Subsidie Pilot Ophogen Landbouwgronden
Subsidie Waddentools Habitatdiversiteit
Subsidie Vissen voor verbinding
Subsidie Verbinding rond Sud Ie; (Súd Ie (recreatief))
Subsidie Groene waterstof chemiecluster Delfzijl
Subsidie Demonstratie AHPD Ameland (biovergisting)
Subsidie Ontwikkeling 20MW
Subsidie Demoproject restwarmteleiding
Subsidie Groene chemie uit CO2 en zonlicht
Subsidie Waddentools Wij & wadvogels
Subsidie Waddentools Swimways
Subsidie Getijdenenergie: TidalKite (Seaquurrent)
Subsidie: Ruimbaan voor vissen
Subsidie De donkere van het waddengebied
Subsidie Holwerd aan Zee
Subsidie Vitale Kustzone Lauwersmeergebied
Subsidie Zoete Toekomst
Subsidie Green Shipping Waddenzee
Subsidie Op paad l�ns it Waad
Subsidie Zoet op zout
Subsidie Waddengastronomie versterkt wereld erfgoed beleving
Subsidie Nieuwe waterwerken Zoutkamp
Subsidei Regain
Subsidie Deelprogramma Beleef Kornwerderzand
Subsidie Onderzoek en ontwikkeling blue energy op de afsluitdijk
Totaal saldo

2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
3.231			7.954			
0	1.029					
-2.580	0	0				
4.583	2.741	841	210	0		
0	3.200	3.222				
0	550					
400	0					
0	150					
0	0					
268	0					
461	1.149					
0	495	1.163				
0	1.281	834				
60						
0	0					
0	1.477	2.000				
0						
-53						
2.776	1.582					
638	1.269					
302	0					
3.659	2.491	496	2.748			
266	403					
0	5.865	21				
0	2.000	2.000	2.400			
170						
0	331	2.000	2.142			
0	587	121	50			
0	214	458	0			
238	167	125	84			
787	502	504	472			
320	24	244				
0	2.700	2.580	240	420	60	
975	2.000	750	200	979		
16.500	32.205	17.357	16.500	1.399	60	0

Toelichting begroting 2023

6.1.1 Begrotingsprogramma Subsidiethema's en -programma's

Budgetten thema's/programma's

Voor het jaar 2024 is een bedrag van € 25,5 miljoen beschikbaar voor subsidiëring en financiering van projecten. Op basis van het UK Waddenfonds 2021-2027 en UP Waddenfonds 2021-2027 worden middelen gekoppeld aan de uitvoering van het Investeringskader en zal het dagelijks bestuur van het Waddenfonds subsidieplafonds voor thematische openstellingen vaststellen, uiteraard binnen het met deze begroting vast te stellen budget voor thema's en de uitgangspunten 50% voor ecologie en 50% voor economie.

Naast de reguliere subsidieverlening via 'molenaarsprincipe' en/of tenders voor thematische openstellingen en voor lokale innovaties worden Waddenfondssubsidies ook ingezet voor 'majeure projecten'. Majeure projecten leveren een substantiële bijdrage aan het doelbereik van het Waddenfonds. Dergelijke aanvragen kunnen een subsidieomvang aannemen die de jaarlijks beschikbare subsidiebudgetten benaderen of overschrijden. Om subsidies te kunnen toekennen op grond van het Investeringskader is in technisch-financiële zin een stelsel ontwikkeld (door Waddenprovincies in de GR en door het algemeen bestuur uitgewerkt in de Financiële Verordening en Nota Toelichting Begroting) waarmee de verplichtingen meerjarig kunnen worden gespreid, gekoppeld aan het kasritme van de uitvoeringsfasen. Zie ook ter toelichting paragraaf 3.2.

In beginsel is 2/3 (16,5 miljoen) van het jaarlijkse subsidiebudget inzetbaar voor majeure projecten. In 2016, 2019, 2020 en 2021 zijn er besluiten genomen die ook een toekomstige reservering op dit budget hebben gelegd. Die besluiten zijn in het (meerjaren)overzicht verwerkt.

Voor de reguliere subsidieverlening is 1/3 van de jaarlijks beschikbare middelen (ruim 9 miljoen per jaar) beschikbaar.

Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025	2026
Subsidies o.b.v. molenaars-principe of tenders	9.270	9.109	9028	9028	9028
Subsidiëring grote projecten (meerjarig)	16.500	16.500	16.500	16.500	16.500
Totaal	25.770	25.609	25.528	25.528	25.528

Duurzame kennishuishouding

Hoofddoelstelling 4 bevat de opdracht aan het Waddenfonds om te investeren in duurzame kennishuishouding. In de tijd dat het Waddenfonds onder Rijksverantwoordelijkheid viel, is bij ministeriële regeling geld beschikbaar gesteld voor de onafhankelijke kennisinstelling Waddenacademie. De financiering hiervan liep per juli 2014 af. De Waddenprovincies hebben de wens uitgesproken dat de financiering van de Waddenacademie voortgezet wordt in de vorm van een budgetsubsidie vanuit het Waddenfonds. Tot en met 2021 is daaraan voldaan door een budgetsubsidie van € 1,2 miljoen aan de Waddenacademie te verstrekken. In 2021 is de duurzame kennishuishouding ondergebracht bij het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. Onder paragraaf 3.2 is dit nader toegelicht.

Budget monitoring

Evenals in eerdere begrotingen voorziet de begroting in een budget monitoring. Dit budget wordt ingezet voor de implementatie en verdere ontwikkeling van de monitoring- en evaluatiesystematiek (SME genaamd). De SME is nu zo ver doorontwikkeld dat er indicatoren en streefwaarden zijn ontwikkeld. Inmiddels wordt er actief met dit systeem gewerkt. De komende jaren wordt de systematiek verder ontwikkeld waarbij het wel van belang is te realiseren dat het Waddengebied een open systeem is waar veel factoren invloed op kunnen hebben. Om die reden is het niet mogelijk om één op één aan de hand van de streefwaarden te bepalen of de programma's/projecten van het Waddenfonds succesvol zijn. Om die reden is onderdeel van de SME altijd expert judgement. Op deze manier willen we goed in beeld brengen wat de bijdrage is geweest van projecten en wat is veroorzaakt door andere ontwikkelingen.

Ontwikkelbudget

Om tot gedegen subsidieaanvragen te komen is dit budget beschikbaar voor instrumentontwikkeling en om bepaalde complexe situaties te ondersteunen dan wel vooronderzoek, haalbaarheidsonderzoek of coalitievorming te bekostigen. Hiervoor is € 300.000 op jaarbasis geraamd. Vanaf 2022 is er € 100.000 van dit budget begroot om in te zetten voor communicatie.

6.1.2 Begrotingsprogramma Bedrijfsvoering

Uitvoeringsorganisatie en beheerfuncties

In totaal is in 2024 € 2.600.000 beschikbaar.

Personele inzet

De personele inzet bestaat uit personeel dat in vaste dienst dan wel op detacheringsbasis in de uitvoeringsorganisatie werkt. Daarnaast wordt er op ad hoc basis door de Provincie Fryslân specifieke en specialistische kennis geleverd. Er is inmiddels voldoende extra budget beschikbaar gesteld. In paragraaf 3.2 wordt expliciet ingegaan op de hoogte van de extra benodigde middelen.

Huisvesting

Het Huis voor de Wadden wordt door het Waddenfonds gehuurd van het Old Burger Weeshuis. Het huurcontract loopt tot en met 2023, de onderhandelingen voor een verlening van het huurcontract zijn gepland voor de zomer van 2023. De Waddenacademie, het Omgevingsberaad Waddengebied en de Beheerautoriteit Waddenzee onderhuren ruimtes van het Waddenfonds.

Externe expertise

De organisatie maakt gebruik van externe (contra) expertise wanneer het niet via de vaste (gedetacheerde) bezetting beschikbaar is en ook het kennisnetwerk van de beheersorganisatie er niet in kan voorzien of wanneer het buiten de reguliere contracten valt. Het gaat vooral om specialistische expertise op financieel en juridisch gebied.

Beheerorganisatie

Tot 1 september 2014 werd de beheerfunctie door Dienst Landelijk Gebied uitgeoefend. De Provincie Fryslân heeft per september 2014 de beheerfunctie overgenomen. De beheertaak is inmiddels uitgebouwd omdat processen rond beheer, voortgang en verantwoording, eindafrekening en veldinspecties van verstrekte subsidies robuuster worden ingericht. In 2020 is de overeenkomst (DVO) met de Provincie Fryslân verlengd. In deze begroting wordt er ruimte gecreëerd om de beheertaak tot en met 2026 op het huidige niveau uit te kunnen voeren.

Overige organisatiekosten

Onder organisatiekosten vallen onder andere uitgaven voor accountantskosten; huisstijl (formats, briefpapier); digitalisering; telefoonkosten; representatiekosten; kantoorkosten; bestuursvergaderingen (reiskosten, versnaperingen, werkbezoeken); verzekeringen; belastingen e.d.; vacatievergoeding en reiskosten voor de onafhankelijke kwaliteitscommissie en de (deskundigen)adviescommissie.

6.1.3 Begrotingsprogramma Algemene dekkingsmiddelen

Gedecentraliseerde middelen Rijk

Op grond van het Bestuursakkoord ontvangt de GR Waddenfonds voor het jaar 2024 via het Provinciefonds een decentralisatie-uitkering van € 28,878 miljoen.

Rente

Met ingang van 2014 worden de geldmiddelen die nog niet direct uitbetaald hoeven te worden op grond van de Wet Schatkistbankieren, verplicht bij het ministerie van Financiën gestald. Van het ministerie wordt hierop een rentevergoeding ontvangen die gelijk ligt aan de Nederlandse staatsrente. Voor het jaar 2024 wordt een bedrag van € 4,5 miljoen geraamd als te ontvangen rente. Op de toename van de renteopbrengsten wordt in paragraaf 3.2 'Algemene financiële en beleidsmatige kaders' nader ingegaan.

Vrijval overlopende passiva door vrijval projecten

Soms vallen er bij het vaststellen van de definitieve subsidiebeschikking van een project middelen vrij, bijvoorbeeld doordat de subsidiabele kosten van het project lager uitvallen of doordat het project geen doorgang heeft gevonden. In dergelijke gevallen worden de vrijgevallen middelen aan de algemene dekkingsmiddelen toegevoegd.

6.1.4 Resultaatbestemming

In beginsel valt het jaarresultaat toe aan de algemene reserve. In de jaarrekening 2021 is het rekeningsaldo toegevoegd aan het budget thematische openstelling. Voor het resultaat van 2022 wordt een voorstel voorgelegd aan het bestuur om ook dit resultaat toe te voegen aan het budget thematische openstellingen. In de voorgaande hoofdstukken 3 en 6 is uitgebreid ingegaan op de aanwending en besluitvorming over deze reserve. Vanaf de herziene begroting 2024 wil het Waddenfonds de algemene reserve deels inzetten voor thematische subsidies. Dit is uitgezonderd een reservering van € 25,7 miljoen waar in paragraaf 3.2 onder ontwikkelingen over wordt gesproken. Het doel is om de algemene reserve niet verder op te laten lopen omdat het eind van de regeling in zicht komt.

6.2 2025 en verder

De begroting 2024 geeft hetzelfde perspectief voor de jaren 2025 en 2026. Voor 2027 worden de bedrijfsvoeringskosten begroot op € 1.750.000. Voor 2028 zijn geen bedrijfsvoeringskosten begroot vanwege de afronding van het fonds.

Na introductie van het Investeringskader en het stelsel waarmee projecten meerjarig gefinancierd kunnen worden, kan een beslag ontstaan op de ruimte van komende begrotingen. Dit kan het hierboven geschetste meerjarenperspectief voor de begrotingsjaren 2025 en volgende doen wijzigen. Indien een intentie tot gevolg heeft dat er een beslag wordt gelegd op de begrotingsruimte van komende begrotingen wordt daarmee het 'vrij' beschikbaar budget voor subsidiethema's en -programma's in die komende jaren verlaagd. Dat daartoe aanleiding kan zijn, is nader toegelicht in hoofdstuk 3 en 6.2.1. Voor 2027 en verder zal het Waddenfonds alleen nog projecten beheren en niet meer subsidiëren. Het betekent dat er minder uitvoeringscapaciteit nodig is. Zoals in hoofdstuk 3 al is aangegeven met betrekking tot de reeds vastgestelde majeure projecten, staat in het schema hierboven wat de meerjarendoorwerking van deze projecten is.

Financieel gezien gelden vooralsnog de volgende jaarschijven (Rijksdotaties) die aan het Waddenfonds zullen worden toegevoegd:

2024 t/m 2026 (jaarlijks): € 28.878.000,-

6.3 Geprognotiseerde balans

Het ministerie van BzK heeft per brief in december 2020 gevraagd om een geprognotiseerde balans op te nemen. Deze balans geeft aan hoe de inkomsten en uitgaven voor 2025 en verder verwacht worden. Dit is verwerkt in onderstaande balans.

	Realisatie		Geprognotiseerde balans					
	Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Activa								
Financiële vaste activa								
Vlottende activa								
Vooruitbetalingen		3	3	3	3	3	3	3
Uitzettingen korter dan één jaar		196.400	192.278	175.000	165.000	155.000	95.000	65.000
Overige vorderingen		959	500	500	500	500	500	500
Liquide middelen		34	10	10	10	10	10	10
Overlopende activa		712	1.200	-	-	-	-	-
Totaal activa		198.108	193.991	175.513	165.513	155.513	95.513	65.513
Passiva								
Vaste passiva								
Eigen vermogen		113.554	110.000	100.000	95.000	85.000	45.000	25.000
Vlottende passiva								
Vlottende schuld		272	700	700	700	700	700	200
Overlopende passiva: Nog te betalen subsidies		83.958	82.791	74.313	69.313	69.313	49.313	40.313
Facturen onderweg		324	500	500	500	500	500	
Totaal passiva		198.108	193.991	175.513	165.513	155.513	95.513	65.513